Lietas arhīva Nr. A42-01292-18/28
ECLI:LV:ADRJRIT:2018:1025.A420337517.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 25.oktobrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese T.Jefremova,

piedaloties pieteicējam /pers. A/, biedrības /Nosaukums A/ pārstāvim /pers. B/un atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestāžu – Rīgas domes pārstāvei Natālijai Gorbačovai un Rīgas pašvaldības policijas pārstāvei Evijai Kolbergai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc biedrības /Nosaukums A/ /pers. A/ vārdā iesniegtā pieteikuma par nemantiskā kaitējuma 6000 *euro* atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) 2016.gada 13.septembrī veica filmēšanu prokuratūras telpās Kalpaka bulvārī 6, Rīgā.

Reaģējot uz izsaukumu, notikuma vietā ieradās divi Rīgas pašvaldības policijas darbinieki, kuri pieteicēju lūdza pārtraukt filmēšanu, ko pieteicējs atteicās darīt. Pieteicējs tika aizturēts un nogādāts Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Centra iecirknī, kur tika sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols Nr.PC196296, kurā norādīts, ka pieteicējs ļaunprātīgi nepakļāvās pašvaldības policijas darbinieku likumīgajām prasībām, kad viņi pilda dienesta pienākumus (uz vairākkārtēju prasību uzrādīt personu apliecinošu dokumentu nereaģēja, uz vairākkārtēju rīkojumu pārtraukt filmēt Latvijas Ģenerālprokuratūras telpās nereaģēja).

Pieteicēja rīcība kvalificēta kā Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.panta (ļaunprātīga nepakļaušanās policijas iestādes darbinieka, robežsarga vai zemessarga likumīgam rīkojumam vai prasībai) pārkāpums. Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 4.novembra spriedumu lietā Nr.130088016 nolemts izbeigt lietvedību šajā administratīvā pārkāpuma lietā. Lieta izbeigta, jo administratīvā pārkāpuma protokolā nav pietiekami konkrēti norādīts, kādām likumīgām policijas darbinieku prasībām pieteicējs nav pakļāvies.

[2] Ar Rīgas domes 2017.gada 15.novembra lēmumu Nr.535 (prot. Nr.11, 147. ?) noraidīts pieteicēja iesniegums par morālā kaitējuma, ko nodarījuši Rīgas pašvaldības policijas darbinieki, atlīdzinājumu.

Minētajā lēmumā norādīts, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums paredz atlīdzināt morālo kaitējumu, kas nodarīts ar iestādes izdotu prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību. Rīgas pašvaldības policijas rīcība, aizturot pieteicēju un nogādājot pieteicēju Valsts policijā, nav faktiskā rīcība.

[3] Nepiekrītot Rīgas domes lēmumam, pieteicējs ir vērsies tiesā. Pieteikumā norādīts sekojošais.

[3.1] Rīgas pašvaldības policijas darbinieki pieteicējam izteikto prasību pamatoja tikai ar prokuratūras telpās izvietotu uzlīmi, kura savukārt nav pamatota ar normatīvo aktu.

[3.2] Pieteicēju aizturot, nav ievērots Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 5.pants, tostarp pantā norādītie priekšnoteikumi personas aizturēšanai, un Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumu Nr.735 „Kārtība, kādā personas tiek ievietotas un turētas pagaidu turēšanas vietās, un prasības šādu vietu aprīkošanai" (turpmāk – Noteikumi Nr.735) 7., 10. un 11.punkts.

[3.3] Administratīvā pārkāpuma protokolu varēja sastādīt uz vietas prokuratūras telpās, pieaicinot Valsts policijas darbinieku, kas atradās uz vietas, vai izsaucot policijas darbiniekus uz notikuma vietu.

[4] Rīgas dome tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, pilnībā pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā ietverto skaidrojumu.

[5] Rīgas pašvaldības policija tiesai sniegtajā paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, norādot, ka tiesas lēmums administratīvā pārkāpuma lietā pats par sevi ir gandarījums. Tāpat pieteicējs nav pamatojis morālā kaitējuma esību un tā apjomu.

[6] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz tajā norādīto argumentu pamata, grozot prasītā nemantiskā kaitējuma apjomu uz 6000 *euro*.

Rīgas domes pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto argumentu pamata. Rīgas pašvaldības policijas pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, norādot, ka lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējusi lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir daļēji apmierināms.

[8] Pieteicējs pieteikumā lūdz morālā kaitējuma atlīdzinājumu par to, ka 1) 2016.gada 13.septembrī Rīgas pašvaldības policijas darbinieki viņu nepamatoti aizturēja, neizvērtējot citus mazāk ierobežojošus līdzekļus administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai; kā arī 2) pirms ievietošanas pagaidu turēšanas vietā pieteicējs netika informēts par pagaidu turēšanas vietā ievietotās personas tiesībām un pienākumiem; 3) ziņas par pieteicēju, kā arī pagaidu glabāšanā nodotie un pārmeklēšanas laikā izņemtie priekšmeti netika reģistrēti pagaidu turēšanas vietā ievietoto personu reģistrācijas žurnālā; kā arī 4) pieteicējam nebija iespējas apliecināt ar parakstu reģistrācijas žurnālā, ka viņš ir iepazīsti?nāts ar pagaidu turēšanas telpā (vietā) ievietotās personas tiesībām un pienākumiem, kā arī nebija iespējas apliecināt izņemto priekšmetu uzskaitījuma pareizību.

[9] Norādāms, ka vispārīgi pieteicēja minētie iebildumi ir izsakāmi un izvērtējami administratīvā pārkāpuma procesa laikā. Taču gadījumos, ja administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros nav sniegts vērtējums par tiem procesuālajiem aspektiem, kas personas ieskatā radījuši viņai tiesību aizskārumu, tad pēc ārpustiesas noteiktās kārtības ievērošanas tas ir pārbaudāms administratīvās lietas ietvaros par zaudējumu atlīdzināšanu (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 1.novembra lēmuma lietā Nr.A420353116 8.punktu*).

Tiesa konstatē, ka ar spēkā stājušos Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 4.novembra lēmumu administratīvā pārkāpuma lieta Nr.130088016 ir izbeigta, lēmumā nav vērtēti pieteicēja izteiktie iebildumi par procesuālajiem pārkāpumiem. Līdz ar to tas ir pamats minētos iebildumus izvērtēt šīs administratīvās lietas ietvaros.

Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma *(redakcijā, kas bija spēkā līdz 2018.gada 28.februārim)* 2.[1]panta pirmajai daļai iesniegumu par to zaudējumu atlīdzinājumu, kuri privātpersonai nodarīti ar iestādes prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, izskata, piemērojot Administratīvā procesa likuma un šā likuma noteikumus. Savukārt minētā panta trešā daļa noteic, ka iestādes lēmums par to zaudējumu atlīdzinājumu, kuri privātpersonai nodarīti ar iestādes prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, ir pārsūdzams administratīvajā tiesā saskaņā ar Administratīvā procesa likumu. Tādējādi likumdevējs ir paredzējis, ka atlīdzinājums par šajās lietās iestādes nodarīto kaitējumu prasāms administratīvā procesa kārtībā. Attiecīgi pieteicēja iebildumi par Rīgas pašvaldības policijas rīcību (procesuāliem pārkāpumiem) administratīvā pārkāpuma lietā ir izskatāmi pieteicēja prasījuma par atlīdzinājumu ietvaros.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzības likums) Pārejas noteikumu 8.punkts nosaka, ka Zaudējumu atlīdzības likuma grozījumi par vārdu „personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu" aizstāšanu ar vārdiem „nemantisko kaitējumu" šā likuma 1. panta pirmajā daļā, vārdu „personisko kaitējumu, tai skaitā morālo kaitējumu" aizstāšanu ar vārdiem „nemantisko kaitējumu" 2. panta trešajā daļā, 8. panta izteikšanu jaunā redakcijā, 9. panta izslēgšanu, 11. panta otrās un trešās daļas izteikšanu jaunā redakcijā, 13. panta trešās daļas un 14. panta izteikšanu jaunā redakcijā nav piemērojami to lietu izskatīšanā, kurās attiecīgais iesniegums iestādē vai pieteikums tiesā iesniegts līdz šo grozījumu spēkā stāšanās dienai.

Minētie Zaudējumu atlīdzības likuma grozījumi stājās spēkā 2018.gada 1.martā pirms pieteicējs bija iesniedzis pieteikumu šajā lietā.

[10] Lietā nepastāv strīds, ka pieteicējs 2016.gada 13.septembrī Latvijas Ģenerālprokuratūras telpās veica filmēšanu, un Rīgas pašvaldības policija viņu aizturēja. Minēto faktu apstiprina Rīgas pašvaldības policijas Centra pārvaldes sastādītais personas aizturēšanas protokols Nr.1854 *(lietas 115.-116.lapa)*, ka pieteicējs 2016.gada 13.septembrī plkst.16.42 tika aizturēts saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 254.panta pirmās daļas 1.punktu un 175.pantu. Protokolā norādīts pieteicēja personas apliecības numurs, kā arī norādīts, ka mantas iesaiņotas automašīnas (borta) Nr.103 videoieraksta darbības zonā. Protokolā norādīts arī tas, ka pieteicējs kopā ar izņemtajām mantām 2016.gada 13.septembrī plkst.18.40 ir nodots Valsts policijai.

[11] Pieteicējs uzskata, ka viņš minētajā lietā ir nepamatoti aizturēts, neizvērtējot citus mazāk ierobežojošus līdzekļus administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai.

[11.1] Saskaņā ar Satversmes 94.pantu nevienam nedrīkst atņemt vai ierobežot brīvību citādi kā tikai saskaņā ar likumu. Šādas tiesības noteiktas arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 5.panta pirmajā daļā. Kā norādījusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, tiesības uz brīvību un drošību ir pirmā līmeņa pamattiesības indivīda fiziskās drošības aizsardzībai, un kā tādas bauda fundamentālu nozīmi (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006.gada 3.oktobra sprieduma lietā „McKay pret Apvienoto Karalisti" 30.punktu*). Šo tiesību mērķis ir pasargāt personas no tā, ka tām patvaļīgi tiek atņemta brīvība (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma lietā „Khudoroyov pret Krieviju" 124.punktu*). Tomēr jāņem vērā, ka ne Konvencija un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse (*sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma „McKay pret Apvienoto Karalisti" 30.punktu un tajā norādītās atsauces*), ne arī Satversmes 94.pants neaizliedz brīvības atņemšanu vai ierobežošanu vispār, bet aizliedz to veikt bez tiesiska – likumā noteikta – pamata.

Saskaņā ar likuma „Par policiju" 22.panta pirmo daļu policijas darbinieks ir valsts varas pārstāvis, un likumīgās prasības un rīkojumi, ko viņš izvirzījis vai devis, pildot dienesta pienākumus, visām personām ir obligāti jāizpilda. Nepakļaušanās policijas darbinieka likumīgajām prasībām ir sodāma. Savukārt saskaņā ar likuma „Par policiju" 12.panta 4.punktu policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, ir tiesības administratīvi aizturēt likumpārkāpējus. Minētās tiesības ir precizētas Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā, kura 252.pants noteic, ka šajā kodeksā tieši paredzētajos gadījumos, lai pārtrauktu administratīvos pārkāpumus, kad izlietoti citi ietekmēšanas līdzekļi, lai noteiktu pārkāpēja personu, lai sastādītu protokolu par administratīvo pārkāpumu, ja to nevar izdarīt uz vietas un ja protokola sastādīšana ir obligāta, un lai izpildītu administratīvo pārkāpumu lietās pieņemtos lēmumus, ir atļauta personas administratīva aizturēšana, personas aplūkošana un mantu apskate, kā arī mantu un dokumentu izņemšana.

Savukārt minētā likuma 254.panta 1.punkts paredz, ka policijas darbinieki (amatpersonas) var administratīvā kārtā aizturēt personu cita starpā, ja notikusi ļaunprātīga nepakļaušanās policijas darbinieka vai zemessarga, kā arī karavīra likumīgajam rīkojumam vai prasībai.

Ņemot vērā iepriekš minēto, policijas darbiniekam ir likumīgas tiesības aizturēt personu, lai pārtrauktu administratīvo pārkāpumu, kad ir izlietoti citi ietekmēšanas līdzekļi. Iepriekš minētā tiesību norma nav interpretējama tādējādi, ka aizturēšanas rezultātā visos gadījumos persona obligāti ir atzīstama par vainīgu un saucama pie administratīvās atbildības. Aizturēšana var tikt īstenota arī tajos gadījumos, ja ir objektīvs pamats policijai iejaukties un izmeklēt lietas apstākļus, tādējādi novēršot iespējamo likumpārkāpumu. Pretējā gadījumā policija nespētu pilnvērtīgi nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību.

[11.2] Izskatāmajā lietā pieteicējs ticis aizturēts, lai pārtrauktu administratīvo pārkāpumu, kas paredzēts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.pantā, proti, par ļaunprātīgu nepakļaušanos policijas darbinieka, pašvaldības policijas darbinieka, robežsarga vai zemessarga, kā arī karavīra likumīgajam rīkojumam vai prasībai, kad viņi izpilda sabiedriskās kārtības sargāšanas vai dienesta pienākumus. Iepriekš minētais izriet no Personas aizturēšanas protokola Nr.1854 (*lietas 115.lapa*).

Tiesa secina, ka policijas darbinieku prasības pārtraukt filmēšanu Ģenerālprokuratūras telpās ir bijušas likumīgas, jo Ģenerālprokuratūras telpās tiek uzglabāti valsts noslēpuma objekti. Šādas telpas ir atzīstamas par valsts noslēpuma objektu saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 26.oktobra

noteikumu Nr.887 „Valsts noslēpuma objektu saraksts" (turpmāk – Noteikumi Nr.887) 2.10.7.apakšpunktu, kas nosaka, ka valsts noslēpuma objekti ir to telpu plānojums, kurās tiek uzglabāti valsts noslēpuma objekti, NATO, Eiropas Savienības, ārvalstu, starptautisko organizāciju un institūciju klasificētā informācija, informācija par šo telpu apsardzi (arī par apsardzes tehniskajiem līdzekļiem), caurlaides un iekšējās drošības režīma organizāciju un faktisko nodrošinājumu (slepenības pakāpe - konfidenciāli) un valsts noslēpuma pieejamība noteikta likuma „Par valsts noslēpumu" 9.panta pirmajā daļā - pieeja valsts noslēpumam ir atļauta tikai tām amatpersonām, kurām saskaņā ar amata (dienesta) pienākumiem vai konkrētu darba (dienesta) uzdevumu ir nepieciešams veikt darbu, kas saistīts ar valsts noslēpuma izmantošanu vai tā aizsardzību.

Turklāt Kriminālprocesa likuma 61.panta sestā daļa nosaka, ka personu, pret kuru uzsākts kriminālprocess, bez tās piekrišanas procesuālās darbības izdarīšanas laikā nedrīkst fotografēt, filmēt vai citādā veidā ar tehniskajiem līdzekļiem fiksēt nolūkā publiskot iegūtos materiālus plašsaziņas līdzekļos. Savukārt Kriminālprocesa likuma 139.panta ceturtā daļa nosaka, ka aizliegts izpaust ziņas par tās personas privāto dzīvi, kura piedalās izmeklēšanas darbībā, kā arī ziņas, kas satur profesionālu noslēpumu vai komercnoslēpumu, izņemot gadījumus, kad tas nepieciešams pierādīšanā.

Tādējādi aizliegumam filmēt prokuratūras telpās ir tiesisks pamats gan saskaņā ar likumu „Par valsts noslēpumu", gan saskaņā ar Noteikumu Nr.887 2.10.7.apakšpunktu, gan arī prokuratūrai saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 61.panta sesto daļu un 139.panta ceturto daļu ir jānodrošina tas, ka bez personas piekrišanas netiek veikta personu, kuras piedalās izmeklēšanas darbībā (tai skaitā liecinieku), filmēšana, nodrošinot, ka prokuratūras telpās nenotiek to personas datu apstrāde bez šo personu piekrišanas.

Tiesa norāda, ka fakts, ka vēlāk administratīvā pārkāpuma lietvedība minētajā administratīvā pārkāpuma lietā tika izbeigta tāpēc, ka administratīvā pārkāpuma protokolā nebija norādīts, ar kādu normatīvo aktu ir pamatotas Rīgas pašvaldības policijas darbinieku prasības, nenozīmē to, ka policijas darbinieku prasības nav bijušas likumīgas.

Gan no Prokuratūras likuma 9.panta, gan no likuma „Par policiju" 22.panta pirmās daļas izriet, ka minēto amatpersonu likumīgās prasības ir obligāti jāizpilda. Kā atzinusi Augstākā tiesa, jebkurš policijas darbinieka rīkojums, ko viņš izdevis, pildot dienesta pienākumus, atzīstams par visiem saistošu un sākotnēji ir jāizpilda. Vienlaikus nevar liegt pašai personai, pret kuru vērstas policijas darbinieku prasības, kvalificēti izvērtēt izvirzīto prasību tiesiskumu (sk. *Augstākās tiesas 2006.gada 14.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-454/2006 10.punktu*). Ievērojot minēto, tiesas ieskatā policijas izteiktajām prasībām, ja vien tās nav acīmredzami pretlikumīgas, ir jāpakļaujas.

No pieteicēja iesniegtā videomateriāla ir redzams, ka pieteicējs nepiekrīt izpildīt policijas darbinieku prasības pārtraukt filmēšanu un turpina filmēšanu Ģenerālprokuratūras telpās, turklāt pieteicējs nemitīgi pārtrauc Rīgas pilsētas pašvaldības policijas darbiniekus, tādējādi tiesa uzskata, ka šajā gadījumā neveidojās konstruktīva saruna starp pieteicēju un policijas darbiniekiem, kas liecinātu, ka pieteicējs pārtrauks filmēšanu un būs iespējama administratīvā protokola sastādīšana arī neaizturot pieteicēju. Tādējādi, ņemot vērā minēto, tiesa uzskata, ka Rīgas pašvaldības policija bija izlietojusi citus ietekmēšanas līdzekļus, lai pārtrauktu pārkāpumu, tādējādi, pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 252.panta pirmo daļu un 254.panta 1.punktu Rīgas pašvaldības policijas darbinieku rīcība, aizturot pieteicēju, ir bijusi tiesiska un samērīga, jo tā bija nepieciešama administratīvā pārkāpuma pārtraukšanai un administratīvā protokola sastādīšanai.

Ņemot vērā minēto, tiesa konstatē, ka Rīgas pašvaldības policija, 2016.gada 13.septembrī, aizturot pieteicēju administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai, nav pieļāvusi procesuālu pārkāpumu administratīvā pārkāpuma lietvedībā.

[12] Pieteicējs norāda, ka pirms ievietošanas pagaidu turēšanas vietā viņš netika informēts par pagaidu turēšanas vietā ievietotās personas tiesībām un pienākumiem.

2009.gada 7.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.735 „Kārtība, kādā personas tiek ievietotas un turētas pagaidu turēšanas vietās, un prasības šādu vietu aprīkošanai" (turpmāk – Noteikumi Nr.735) 1.punkts nosaka, ka noteikumi nosaka kārtību, kādā personas ievieto un tur Valsts policijas, Drošības policijas vai pašvaldības policijas pagaidu turēšanas telpā, šim nolūkam paredzētajā transportlīdzeklī, kā arī uz laiku norobežotā pagaidu turēšanas vietā (turpmāk – pagaidu turēšanas telpa (vieta)), un prasības šādu telpu (vietu) aprīkošanai.

Noteikumu Nr.735 7.punkts paredz, ka pirms personas ievietošanas pagaidu turēšanas telpā (vietā) policijas iestādes darbinieks personu informē par pagaidu turēšanas telpā (vietā) ievietotās personas tiesībām un pienākumiem.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja aizturēšanas protokolā ir izdarīta atzīme par to, ka pieteicējs ir atteicies parakstīties par to, ka ir informēts par pagaidu turēšanai paredzētajā transportlīdzeklī ievietotās personas tiesībām un pienākumiem, kā arī iepazinies ar aizturēšanas protokola saturu.

Tiesa secina, ka pieteicēja izdarītajā videoierakstā, ko pieteicējs ir iesniedzis tiesai, nav dzirdams, ka pieteicējam tiktu izskaidrotas procesuālās tiesības, taču tajā vienlaikus ir dzirdams arī tas, ka pieteicējs policijas darbiniekiem neļauj pateikt pat teikumu vai frāzi, nemitīgi tos pārtraukdams. No Rīgas pašvaldības policijas iesniegtā videoieraksta tiesa konstatē, ka Rīgas pašvaldības policisti pirms pieteicēja ievietošanas policijas transportlīdzeklī neizskaidro pieteicējam pagaidu turēšanas telpā (vietā) ievietotās personas tiesības un pienākumus. Pieteicēja veiktais videoieraksts un policijas veiktais videoieraksts atspoguļo pieteicēja aizturēšanas procesu līdz pat pieteicēja ievietošanai pašvaldības policijas transportlīdzeklī un tajos nav dzirdams, ka pieteicējam pirms viņa ievietošanas policijas transportlīdzeklī būtu izskaidrotas viņa tiesības un pienākumi.

Tomēr tiesa uzskata, ka minētais procesuālais pārkāpums konkrētajā situācijā nerada būtisku pieteicēja tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu, jo minētais fakts nekādi nav kavējis pieteicēju aizstāvēt savas tiesības. Tiesa uzskata, ka pieteicējam faktiski ir zināmas viņa procesuālās tiesības un pienākumi viņa aizturēšanas brīdī, jo saskaņā ar Tiesu informatīvās sistēmas ziņām pieteicējs vairākkārtīgi ir ticis aizturēts, kad bija veicis filmēšanu Valsts policijas vai prokuratūras telpās.

[13] Pieteicējs iebilst tam, ka ziņas par pieteicēju, kā arī pagaidu glabāšanā nodotie un pārmeklēšanas laikā izņemtie priekšmeti netika reģistrēti pagaidu turēšanas vietā ievietoto personu reģistrācijas žurnālā, kā arī viņam netika sniegta iespēja ar parakstu reģistrācijas žurnālā apliecināt, ka viņš iepazīsti?nāts ar pagaidu turēšanas telpā (vietā) ievietotās personas tiesībām un pienākumiem, kā arī apliecināt izņemto priekšmetu uzskaitījuma pareizību.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.735 10.punktu ziņas par personu, kā arī pagaidu glabāšanā nodotos un pārmeklēšanas laikā izņemtos priekšmetus policijas iestādes darbinieks reģistrē pagaidu turēšanas telpā (vietā) ievietoto personu reģistrācijas žurnālā (turpmāk – reģistrācijas žurnāls). Savukārt minēto noteikumu 11.punkts nosaka, ka persona ar parakstu reģistrācijas žurnālā apliecina, ka tā ir iepazīsti?nāta ar pagaidu turēšanas telpā (vietā) ievietotās personas tiesībām un pienākumiem, kā arī apliecina izņemto priekšmetu uzskaitījuma pareizību.

No lietas materiāliem un no atbildētājas paskaidrojumiem tiesa secina, ka Rīgas pašvaldības policija nav reģistrējusi ziņas par pieteicēju, kā arī pagaidu glabāšanā nodotos un pārmeklēšanas laikā izņemtos priekšmetus reģistrācijas žurnālā, bet ir nogādājusi pieteicēju Valsts policijā, kur tika veikta administratīvā protokola sastādīšana. Atbildētājas pusē pieaicinātā iestāde Rīgas pašvaldības policija paskaidro, ka tā uzskata, ka pašvaldības policijas transportlīdzekļa aizturēto personu nodalījums nav uzskatāms par Noteikumu Nr.735 1.punktā noteikto pagaidu turēšanas telpu (vietu), tāpēc minēto noteikumu prasības konkrētajā situācijā nebija piemērojamas.

Tiesa savukārt nepiekrīt minētajam atbildētājas uzskatam, jo Noteikumu Nr. 735 1.punkts paskaidro, ka noteikumi nosaka kārtību, kādā personas ievieto un tur Valsts policijas, Drošības policijas vai pašvaldības policijas pagaidu turēšanas telpā, šim nolūkam paredzētajā transportlīdzeklī, kā arī uz laiku norobežotā pagaidu turēšanas vietā, norādot, ka turpmāk visu iepriekšminēto noteikumos apzīmēs ar terminu - pagaidu turēšanas telpa (vieta).

Papildus tiesa norāda, ka pašvaldības policijas transportlīdzekļa aizturēto personu nodalījums ir tieši paredzēts personu aizturēšanai, turklāt tam, kurā telpā tiek ievietota aizturētā persona, ir pakārtota nozīme, jo nozīmīgākais ir tas, ka personai uz laiku tiek atņemta brīvība, kas ir nozīmīgs personas konstitucionālo tiesību ierobežojums, tādējādi, aizturot peronu, ir jāievēro visas normatīvo aktu prasības. Ņemot vērā to, ka pieteicējs atradās Rīgas pašvaldības policijas automašīnā vairāk nekā divas stundas, tad tā ir uzskatāma par personas ievietošanu pagaidu turēšanas telpā (vietā), tāpēc attiecībā uz pieteicēju minētajā situācijā bija jāizpilda Noteikumu Nr. 735 10. un 11.punkta prasības.

Ņemot vērā to, ka pagaidu turēšanas telpā (vietā) ievietoto personu reģistrācijas žurnālā netika reģistrētas ziņas par pieteicēju, tad secīgi pieteicēja aizturēšanas procesā netika ievēroti Noteikumu Nr.735 10. un 11.punkti.

Tiesa vienlaikus konstatē, ka pieteicēja personas aizturēšanas protokolā ir norādīts, ka pie viņa ir atrastas un pagaidu glabāšanai ir izņemtas mantas, kas ir iesaiņotas automašīnas borta Nr.103 videoieraksta sistēmas darbības zonā, iesaiņojuma identifikācijas Nr.0375463. No Rīgas pašvaldības policijas iesniegtā videoieraksta tiesa secina, ka pieteicēja mantu izņemšana ir veikta videoreģistratora ieraksta zonā un ir redzams, kādas mantas tiek izņemtas un ka tās tiek ievietotas iepakojumā, kas tiek aizlīmēts. Tādējādi tiesa secina, ka ir ticami un efektīvi fiksēts tas, kādas mantas pieteicējam tiek izņemtas, kā arī fakts, ka pastāv šāda videofiksācija, ir norādīts pieteicēja aizturēšanas protokolā. Kā jau tiesa norādīja iepriekš, pieteicējs ir vairākkārtīgi aizturēts, filmējot prokuratūras telpās, tādējādi viņš faktiski ir informēts par aizturētā tiesībām un pienākumiem, un fakts, ka šajā lietā pieteicēja informēšana par viņa tiesībām un pienākumiem nav notikusi, nav kavējusi pieteicēju realizēt viņa tiesības. Tādējādi tiesa secina, fakts, ka Rīgas pašvaldības policija nav ievērojusi Noteikumu Nr.735 10. un 11.punktu prasības, šīs lietas faktiskajos apstākļos nav radījis būtisku pieteicēja tiesību aizskārumu.

[14] Pieteicējs tiesas sēdē norādīja uz to, ka viņam nepieaicināja tulku, lai gan viņš to pieprasīja.

No pieteicēja iesniegta videoieraksta ir redzams, ka Rīgas pašvaldības policijas darbinieki pēc pieteicēja lūguma pieaicināt tulku izsaka un paskaidro (apmērā, kādā pieteicējs ļauj pašvaldības policijas darbiniekiem izteikties) savas prasības arī krieviski, kas ir valoda, ko pieteicējs labi saprot. Tādējādi tiesa secina, ka minētajā situācijā tulka pieaicināšana nebija nepieciešama, un, nepieaicinot tulku, netika pieļauts procesuāls pārkāpums.

Pieteicējs tiesa sēdē norādīja, ka viņam netika atdotas izņemtās mantas brīdī, kad viņš tika atbrīvots no pagaidu turēšanas telpas, tādējādi ir pārkāpts Noteikumu Nr.735 16.punkts, kurš nosaka, ka, atbrīvojot personu no pagaidu turēšanas telpas (vietas), izņemot šo noteikumu 17. un 18.punktā minētos gadījumus, tai izsniedz pagaidu glabāšanā nodotos un pārmeklēšanas laikā izņemtos priekšmetus, un persona par to parakstās reģistrācijas žurnālā.

Tiesa savukārt konstatē, ka šajā lietā Rīgas pašvaldības policija ir aizvedusi pieteicēju uz Valsts policiju turpmākai administratīvā pārkāpuma lietvedībai, nevis vienkārši atbrīvojusi. Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 257.panta pirmo daļu mantas un dokumentus, kuri ir pārkāpuma priekšmets vai izdarīšanas rīks un kuri atrasti aizturēšanas, personas mantu vai vietas apskates laikā, kā arī pārkāpuma konstatācijas brīdī, izņem šā kodeksa 254., 256. un 256.[1] pantā norādīto institūciju amatpersonas. Izņemtās mantas un dokumentus līdz brīdim, kad stājas spēkā lēmums administratīvā pārkāpuma lietā institūcijas (amatpersonas), kurām ir tiesības izņemt mantas un dokumentus, nodod glabāšanā Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Tādējādi tiesa secina, ka pastāvēja tiesisks pamats, kādēļ, nogādājot pieteicēju Valsts policijā administratīvā protokola sastādīšanai, pieteicējam vēl netika atdotas izņemtās mantas.

Pieteicējs tiesas sēdē norādīja, ka izņemtās mantas aizturēšanas laikā ir izņemtas nepamatoti, pārkāpjot Noteikumu Nr.735 9.1.apakšpunktu, jo izņemtās mantas nevar izmantot uzbrukumam policijas iestādes darbiniekiem vai ar tām nav iespējams nodarīt miesas bojājumus citiem cilvēkiem vai sev.

Tiesa savukārt uzskata, ka gan fotoaparātam, gan planšetdatoram ir tāds svars, ka ar tiem ir iespējams nodarīt miesas bojājumus sev vai citiem, kā arī viedtālrunis, fotoaparāts un plaukstdators šajā lietā varēja būt kalpojuši kā pārkāpuma izdarīšanas rīki. Tiesa uzskata, ka ir bijis arī tiesisks pamats pieteicējam aizturēšanas laikā izņemt dokumentus, jo arī ar tiem pieteicējam bija iespējams sev nodarīt miesas bojājumus.

Tādējādi tiesa, pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 257.panta pirmo daļu un Noteikumu Nr.735 9.1.apakšpunktu, uzskata, ka nav konstatējams procesuāls pārkāpums administratīvā pārkāpuma lietā, izņemot pieteicēja viedtālruni, fotoaparātu, plaukstdatoru un līdzpaņemtos dokumentus viņa aizturēšanas procesā.

Pieteicējs tiesas sēdē norādīja, ka atradies Rīgas pašvaldības policijas automašīnā nesamērīgi ilgi, apmēram divas stundas. No Rīgas pašvaldības policijas iesniegtās videofiksācijas tiesa secina, ka pieteicējs ir ievietots policijas transportlīdzekļa pagaidu aizturēšanas nodalījumā plkst. 16.47, savukārt kustību transportlīdzeklis uzsāka plkst.18.23. un plkst.18.40 pieteicējs tika nogādāts Valsts policijā. Tiesa konstatē, ka no plkst. 16.51. līdz plkst.17.22. Rīgas pašvaldības policijas darbinieks ir ņēmis liecības no Ģenerālprokuratūras darbinieces /pers. C/*(lietas 44.lapa)*, tādējādi tiesa secina, ka laikā, kad pieteicējs atradās Rīgas pašvaldības policijas automašīnā pie Ģenerālprokuratūras ēkas, tika veiktas procesuālas darbības. Ņemot vērā minēto, tiesa, pamatojoties arī uz Noteikumu Nr.735 2.punktu, uzskata, ka pieteicēja Rīgas pašvaldības policijas transportlīdzekļa pagaidu aizturēšanas nodalījumā pavadītais laiks šīs lietas faktiskajos apstākļos nav uzskatāms par nesamērīgi ilgu un nav konstatējams procesuāls pārkāpums administratīvā pārkāpuma lietā.

[15] Personas tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu par iestādes nodarītu kaitējumu administratīvā pārkāpuma lietā paredz Latvijas Republikas Satversme (turpmāk – Satversme) un Zaudējumu atlīdzības likums.

Satversmes 92.pants noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Šī konstitucionālā norma ietver vispārēju garantiju – ja valsts pārkāpusi privātpersonas tiesības, tad privātpersonai ir tiesības uz atlīdzinājumu (*sk. Satversmes tiesas 2012.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr.2011-21-01 6.punktu*). Attiecīgi šo tiesību nodrošināšanas mehānisms ir ietverts Zaudējumu atlīdzības likumā, tostarp, kā jau norādīts iepriekš, arī attiecībā uz tādu zaudējumu atlīdzināšanu, kuri privātpersonai nodarīti ar iestādes prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā.

Turklāt administratīvo tiesu praksē ir atzīts, ka Zaudējumu atlīdzības likuma normās norādītie kaitējuma cēloņi ir jāinterpretē saskaņā ar Satversmes 92.pantā garantētajām tiesībām, līdz ar to zaudējumi un kaitējums ir atlīdzināmi arī tad, ja tie nodarīti nevis, piemēram, ar iestādes galīgo lēmumu pašu par sevi, bet gan ar iestādes pieļautu procesuālu pārkāpumu (*sal. sk. Augstākās tiesas 2008.gada 16.maija spriedumu lietā SKA-49/2008*).

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzības likuma 9.pantu morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Savukārt Zaudējumu atlīdzības likuma 11.panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. No iepriekš minētajām tiesību normām izriet, ka personai ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par nemantisko kaitējumu, ja konstatējams būtisks tiesību aizskārums.

Administratīvā procesa likums neatzīst personu tiesības prasīt atlīdzinājumu par kaitējumu, kas privātpersonai nodarīts ar jebkuru procesuālu pārkāpumu, bet gan tikai tādu, kas radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu (Administratīvā procesa likuma 184.panta otrā daļa). Tāpēc arī atlīdzinājumu par administratīvā pārkāpuma lietā iestādes pieļautu procesuālu pārkāpumu persona var prasīt tad, ja attiecīgais pārkāpums

vērtējams kā tāds, kas radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu (*sk. Augstākās tiesas 2013.gada 5.aprīļa lēmumu lietā Nr.SKA-449/2013 un 2013.gada 30.aprīļa lēmumu lietā Nr.SKA-454/2013, Administratīvās apgabaltiesas 2017.gada 10.janvāra sprieduma lietā Nr.A420175015 14.punktu*).

[16] Zaudējumu atlīdzības likuma 14.panta pirmā daļa paredz, ka morālā kaitējuma atlīdzināšanas apmēru nosaka, ievērojot šādus kritērijus: 1) aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgums; 2) konkrētā aizskāruma smagums; 3) iestādes rīcības tiesiskais un faktiskais pamatojums un motīvi; 4) cietušā rīcība un līdzatbildība; 5) citi būtiski apstākļi.

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzības likuma 14.panta trešo daļu morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 4268,62 *euro*. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 7114,36 *euro*, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 28 457,44 *euro*. Savukārt minētā panta ceturtā daļa nosaka, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, personiskā kaitējuma, tai skaitā morālā kaitējuma, patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

Ņemot vērā minēto, tiesai turpmāk jāpārbauda, vai pastāv morālā kaitējuma atlīdzināšanas tiesiskais pamats, savukārt tā pastāvēšanas gadījumā jānosaka atbilstošs morālā kaitējuma atlīdzināšanas apmērs atbilstoši iepriekš norādītajiem atlīdzināšanas kritērijiem.

Kā jau tiesa konstatēja iepriekš, pieteicēja aizturēšanas procesā tika pieļauti šādi procesuāli pārkāpumi: pieteicējs pirms ievietošanas pagaidu turēšanas vietā netika informēts par pagaidu turēšanas vietā ievietotās personas tiesībām un pienākumiem; pagaidu glabāšanā nodotie un pārmeklēšanas laikā izņemtie priekšmeti netika reģistrēti pagaidu turēšanas vietā ievietoto personu reģistrācijas žurnālā, kā arī pieteicējam netika sniegta iespēja ar parakstu reģistrācijas žurnālā apliecināt, ka viņš iepazīsti?nāts ar pagaidu turēšanas telpā (vietā) ievietotās personas tiesībām un pienākumiem, kā arī apliecināt izņemto priekšmetu uzskaitījuma pareizību. Tiesa jau iepriekš norādīja, ka minētie procesuālie pārkāpumi konkrētajā situācijā neradīja būtisku pieteicēja tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu, jo nekavēja pieteicēju vēlāk realizēt savas tiesības un pieteicējam izņemtās mantas un minēto mantu izņemšanas process ir fiksēts videoierakstā, kas ir nodots Valsts policijai.

Tomēr tiesa secina, ka minētās pieteicēja tiesības un ar likumu aizsargātās intereses nav ievērotas pieteicēja aizturēšanas procesā, kad pieteicējam ir atņemta brīvība, kas ir nozīmīgas cilvēka pamattiesības. Tiesa uzsver, ka minētajā procesā, ņemot vērā to, ka tas skar cilvēka pamattiesības, ir būtiski ievērot visas tās procesuālās prasības, ko likumdevējs ir noteicis personas administratīvās aizturēšanas procesam. Ja Rīgas pašvaldības policija uzskata, ka minētajā procesā notiek procesuālo darbību dublēšanās vai tas ir veicams savādāk, piemēram, izmantojot videoierakstu, tad Rīgas pašvaldības policijai ir tiesības griezties Iekšlietu ministrijā ar priekšlikumiem iniciēt attiecīgu grozījumu izdarīšanu Noteikumos Nr.735, bet, kamēr minētie grozījumi nav izdarīti, personas aizturēšanas procesā ir ievērojamas visas normatīvo aktu prasības. Tiesa arī vienlaikus secina, ka pieteicēja aizturēšanas process ir dokumentēts, sastādot aizturēšanas protokolu, kā arī fiksējot pieteicēja mantu izņemšanu videoierakstā, tādējādi tiesa secina, ka Rīgas pašvaldības policijas mērķis nebija apzināti neievērot pieteicēja tiesības un rīkoties patvaļīgi, vispār nedokumentējot pieteicēja aizturēšanu un pieteicējam izņemto mantu uzskaitījumu. Turklāt no pieteicēja un Rīgas pašvaldības policijas iesniegtā videomateriāla ir redzams, ka Rīgas pašvaldības policijas darbinieki attiecībā pret pieteicēju ir izturējušies pieklājīgi un korekti.

Tiesa nekonstatē pieteicēja līdzatbildību minēto procesuālo pārkāpumu pieļaušanā šajā lietā no Rīgas pašvaldības policijas darbinieku puses, jo personas aizturēšanas procesa pareiza dokumentēšana ir policijas darbinieku atbildība.

No Tiesu informatīvās sistēmas nav konstatējams, ka Noteikumu Nr.735 prasību neievērošana būtu sistemātiska no Rīgas pašvaldības policijas puses, tāpēc tiesai nav pamata uzskatīt, ka Rīgas pašvaldības policijā pastāvētu sistēmiskas problēmas ar Noteikumu Nr.735 piemērošanu, kādēļ atlīdzinājuma apmēra noteikšanā būtu piešķirama lielāka nozīme atlīdzinājuma preventīvai funkcijai.

Ņemot vērā šajā sprieduma punktā un sprieduma 12.-13. un 15. punktos norādīto, tiesa uzskata, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums šajā lietā nav smags, tādējādi atbilstošs morālā kaitējuma atlīdzinājums šajā lietā ir Rīgas pašvaldības policijas rakstveida atvainošanās.

Tiesa nošķir šīs lietas faktiskos apstākļus no pieteicēja norādīto Eiropas Cilvēktiesību tiesas izspriesto lietu faktiskajiem apstākļiem.

Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumā *Novikova un citi pret Krieviju* minētajās situācijās personas pakļāvās policijas darbinieku prasībām pārtraukt piedalīšanos demonstrācijā vai mītiņā, kas nebija normatīvo aktu kārtībā saskaņots, un tiesa norādīja, ka šajās lietās galvenais apstāklis, kāpēc personas tika nogādātas policijas iecirknī, bija tas, ka tās piedalījās šajās demonstrācijās vai mītiņos, bet ne kāds cits apstāklis (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2016.gada 26.aprīļa sprieduma lietā Novikova un citi pret Krieviju 178.punktu)*. Turklāt Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina, ka noteiktos apstākļos valsts iestādēm var būt pamatots iemesls nogādāt personu policijas iecirknī, lai pārtrauktu acīmredzami nelikumīgu darbību, kur perona ir atteikusies pakļauties policijas darbinieku likumīgajām prasībām *(skat.turpat.177.punktu).* Tiesa konstatē, ka pieteicēja norādītajā Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2014.gada 18.septembra spriedumā lietā *Rahimberdijevs pret Krieviju* ir vērtēta situācija, kurā personas aizturēšana vispār nebija dokumentēta, taču pieteicēja situācijā ir sastādīts personas aizturēšanas protokols un tika uzsākta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā. Tiesa arī secina, ka arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2018.gada 10.aprīļa spriedumā lietā Nr.54381/08 *Cvetkova un citi pret Krieviju* izskatīto situāciju faktiskie apstākļi ir atšķirīgi no šīs lietas faktiskajiem apstākļiem, taču minētajā Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumā norādītajā šai lietai līdzīgajā situācijā attiecībā uz Svetlova kungu Eiropas Cilvēktiesību tiesa nesprieda par Svetlova kunga aizturēšanas pamatotību un tās laikā pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem, bet gan attiecībā uz pārkāpumiem vēlākajā lietas izskatīšanas procesā.

[17] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Pieteicēja par pieteikuma iesniegšanu tiesā ir samaksājusi valsts nodevu 30 *euro* apmērā *(lietas 8.lapa)*. Ņemot vērā, ka pieteikums tiek daļēji apmierināts, no atbildētājas par labu pieteicējai piespriežama samaksātā valsts nodeva.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

daļēji apmierināt biedrības /Nosaukums A/ tās biedra /pers. A/ vārdā iesniegto pieteikumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Uzlikt par pienākumu Rīgas pašvaldības policijai viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās rakstveidā atvainoties /pers. A/ par pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem 2016.gada 13.septembrī veiktās administratīvās aizturēšanas laikā.

Pārējā daļā pieteikumu noraidīt.

Piespriest no Rīgas pilsētas pašvaldības par labu biedrībai /Nosaukums A/, reģ.Nr./reģistrācijas numurs/, tās samaksāto valsts nodevu 30 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā saņemšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese T.Jefremova